
Tragiek en moreel beraad

When deciding seems impossible: moral case deliberation in tragic conflict

Benita Spronk

Moreel beraad is een vorm van *ethics support*: een gestructureerd en methodisch gesprek, onder leiding van een gespreksleider, waarin zorgprofessionals een actuele morele vraag bespreken uit hun eigen praktijk. Dit promotieonderzoek richt zich op moreel beraad bij tragiek. Bij tragiek gaat het om keuzes betreffende lijden en dood, machteloosheid en menselijke waardigheid. Tragiek zet het moreel beraad op scherp. Van de zorgprofessional wordt een beslissing verwacht, terwijl het nemen van een beslissing voor hem onmogelijk lijkt. Elke keuze in het dilemma brengt grote schade. Er lijkt geen keuze mogelijk. Dat er toch besluitvorming en een keuze in het dilemma gevraagd worden, raakt aan existentiële noties en ervaringen van verantwoordelijkheid en zingeving bij de zorgprofessional.

Hoofdvraagstelling is: Hoe kan binnen het moreel beraad, naast de ethische afweging die centraal staat, recht gedaan worden aan de existentiële ervaring dat het om tragische keuzes gaat? Het doel waar ik naar toe wil werken is een model waarin het tragische hanteerbaar en bespreekbaar wordt tijdens het moreel beraad.

Dit onderzoek start descriptief. Hoe komt tragiek momenteel aan bod in het moreel beraad? Is dit voldoende of kan dit beter? Ik heb een casus bestudeerd van een zwangere vrouw met een hersentumor. Ze is moeder van tien kinderen en opnieuw in verwachting. Mevrouw verslechtert snel. Het dilemma waar de artsen voor staan is of zij zullen gaan voor de behandeling van deze vrouw door middel van sonde/antibiotica of dat ze geen extra behandeling geven. De eerste optie heeft als mogelijke consequentie het zinloos lijden van de vrouw. Bij de tweede optie is er een risico op het overlijden van het kind. Deze *case study* betreft een nauwgezette en diepgaande bestudering van de serie moreel beraden gehouden over deze tragische casus. De *case* is niet alleen de in het moreel beraad besproken casus, maar ook en vooral de reflectie in de moreel beraden en de ervaringen van de deelnemers met betrekking tot dit proces. Het gaat hierbij om kwalitatief onderzoek naar de waardering van de betrokkenen. Tien medisch specialisten zijn hiervoor geïnterviewd.

Er zijn vragen die zich nog moeten uitkristalliseren. Zou ik me ook op kleine tragiek moeten richten? Richt ik mij vooral op de dilemmamethode of neem ik ook andere methodes van moreel beraad mee in mijn onderzoek? Hoe kan ik de levensbeschouwelijke dimensie aan bod laten komen? Moreel beraad spreekt over het inventariseren van schade in een dilemma. Is schade een goed woord of is het in geval van tragiek beter te spreken van verlies of tekort? In de loop van mijn onderzoek hoop ik hier meer zicht op te krijgen ten einde de existentiële noties en ervaringen van tragiek bij de betrokkenen in het moreel beraad beter tot hun recht te laten komen.

Benita Spronk, hoofd Dienst Geestelijke Verzorging VUmc, Amsterdam

Meer informatie:

Benita Spronk (cb.spronk@vumc.nl),

Guy Widdershoven (g.widdershoven@vumc.nl) of

Hans Alma (h.alma@uvh.nl)